

GEORGE HUPPERT: *After the Black Death. A Social History of Early Modern Europe*. Indiana University Press, Bloomington/Indianapolis 1986. xiv + 169 s. \$ 27,50 indb., \$ 9,95 pb.

I de senere år har amerikanske historikere vist stærk interesse for de strømninger i vesteuropæisk historieforskning, som i Frankrig er forbundet med tidsskriftet *Annales*. George Hupperts skitse af Vesteuropas socialhistorie fra midten af det 14. til begyndelsen af det 18. årh. er et godt eksempel på denne interesse. Bogen er tilegnet *Annales*-kredsens nylig afdøde grand old man Fernand Braudel, og den bygger i meget høj grad på *Annales*-traditionens klassiske, regionale »totalhistoriske« afhandlinger. Hupperts plan med bogen er original og dristig: at udvælge de træk ved periodens sociale historie, der kan betragtes som varige og fælles for hele Vesteuropa, at fremstille dem ved hjælp af karakteristiske individuelle tilfælde, og at få det hele trængt sammen på godt 150 sider.

Et sådant projekt kræver en næsten overmenneskelig sikkerhed og stringens i udvælgelsen af temaer og illustrerende eksempler, og resultatet er da også blevet en læseværdig, men ikke fuldt tilfredsstillende bog. To af de væsentligste kritikpunkter, der er blevet fremført mod *Annales*-traditionen, er, at den synes at forudsætte, at et helhedsbillede af Europas socialhistorie vil opstå af sig selv, når blot der bliver skrevet tilstrækkelig mange regionale »totalhistorier«; og at dens interesse for samfundets mest stabile og trægt foranderlige strukturer giver den alvorlige problemer med at forklare social forandring. Begge kritikpunkter dækker også Hupperts bog: det kniber at få de enkelte afsnit til at hænge sammen i et overbevisende helhedsbillede, og det billede, der dannes, er meget statisk.

Denne understregning af det statiske tillader dog også Huppert at komme med nogle sundt provokerende betragtninger – som f.eks. udeladelsen af reformationen med den begrundelse, at de fundamentale modsætningsforhold mellem bønder og præster forblev de samme uanset trosretning.

Som syntese er fremstillingen utilstrækkelig; men den er en velskrevet og letfattelig introduktion til et bredt udsnit af de sidste tredive års vesteuropæiske socialhistoriske forskning – og den udmærkede, kommenterede litteraturoversigt sidst i bogen viser, at det også har været Hupperts hovedsigte.

Michael H. Gelting

TYGE KROGH: *Staten og de besiddelsesløse på landet 1500–1800*. Odense University Studies in History and Social Sciences Vol. 105. Odense Universitetsforlag 1987. 182 s. Ill. 134, 20 kr.

I en meget stringent form udreder bogen den statslige (lovgivnings) politik fra reformationstiden frem til landboreformerne over for de besiddelsesløse – det skal ikke opfattes for bogstaveligt og betegner nærmest de »jordløse« – en politik som udviser en kontinuerlig bestræbelse på at skabe orden og arbejdstugt gennem registrering, kontrol, fattig- og straffelovgivning.

Netop kontinuiteten i statens politik gennem så lang en periode er blevet en rød tråd i bogen, overraskende, oprindeligt også for forfatteren (s. 9). Dispositionen